

Nekaj misli o sedanosti in prihodnosti učiteljskega stanu.

Najmlajšim tovarišem napisal Janko Žirovnik.

Kdor se dandanes odloči vstopiti v učiteljski stan, ta mora imeti res veliko veselja in pravi poklic za ta stan, ker sicer že lahko naprej vidi, da bi imel skoraj v vsakem drugem stanu boljši kruh in dostikrat tudi večjo zadovoljnost.

V drugih stanovih se delo kolikor toliko prizna in tudi plača, med tem ko se v učiteljskem stanu delo precej malo prizna in še bolj malo plača.

To je veliko socialno zlo, katero bodo odpravili šele resnično prosvetljeni možje, ki bodo mislili in tudi čutili socialno.

A vkljub temu ste vendarle zaželeli biti učitelji in odgojitelji. To vam je gotovo v čast. Saj hočete vstopiti v stan, ki zahteva veliko idealne požrtvovalnosti in daje človeku tudi lepo zadoščenje za trud. Ljudje, ki hrepene za ideali, gotovo bolj zadovoljno in lepše živijo, kakor pa ljudje, ki so »ut fruges consumere nati.« Ljudje, ki jim je učiteljski poklic nekaj vzvišenega, blagega, lepega in kaj vem, kaj še vse, so dobrotniki naroda — človeštva, ker ako store le svojo v postavih predpisano dolžnost, tedaj že store več, kakor pa so plačani. Blagor narodu, ki ima take idealne sinove in hčere!

In res — kaj je lepšega, nego ako človek tistega iz ilovice ustvarjenega Adama z uspehom dramji in ga dviga v rajske višave duševnega življenja?! Pravi učitelj vzgaja in uči z vsako besedo in celo z vsako kretnjo. On lahko posega v dokaj raznih slučajih v človeško življenje. On zbujajo zanimanje za naravo, za življenje in uči kako se ta narava more izkoristiti, da je življenje tem udobnejše. Končno pa privede svojega ilovnatga Adama do tistega duševnega življenja, ki hrepni po večnem pretvarjanju, po večnem napredku ter ga tudi res doseže sebi in svojim vrstnikom v veselje in zadoščenje.

Lahko se reče, da duhovnik začinja pri ljudeh od zgoraj dol zidati, učitelj pa od spodaj gor. Ko je pa učitelj dovedel Adama do zavednega duševnega življenja, tedaj se srečata z duhovnikom, ki je delal svojo stavbo od zgoraj dol ter se končno moral približati realnim tlem. Medtem ko učitelj v dokaj raznih slučajih lahko poseže vmes, da regulira telesno in duševno življenje, mora pa biti duhovnik na teh rečnih tleh jako oprezen, da ne zdrsne in se mu ne podere vsa stavba. Tu se torej učiteljski stan za nekaj poenov lažje giblje kakor po duhovniški.

Zato pa lahko rečemo, da je učiteljski stan **najlepši stan na svetu.**

Učiteljski stan je tisti, ki človeku ustvarja obsežen in trden temelj, na katerem potem ta živi, dela, ustvarja ter pridobiva, medtem ko drugi stanovi več ali manj le **varujejo to**, kar si je človek s svojo telesno in duševno močjo pridobil, ali pa celo samo — **uživajo to.**

Vsi drugi stanovi: duhovski, sodni, vojaški itd., n. pr. stavijo več ali manj jezove strastem, ki so največje sovražnice srečnega življenja, učiteljski stan pa te strasti zatira že v kali in jih dostikrat tudi resnično zatira.

Toda kakor ima vsaka stvar temveč sovražnikov, čim boljša je, tako tudi učiteljskega ovira sto in sto naravnih in umetnih zaprek.

Zapreke mu dela narava, ki časih prav skopo deli talente med ljudi. Zapreke si dela sam, ako se temeljito ne pripravljajo za svoj stan in površno ali celo brezvestno opravlja svojo službo. Zapreke mu pa delajo največ ljudje, ki se prav ne zavedajo važnosti in potrebe skrbne vzgoje in dobrega pouka ter mu mečejo sto in sto polen na pot, da težje koraka proti svojemu cilju. Ljudje se pač vse premalo zavedajo, da so res potniki v tej solzni dolini, ki bi si le tedaj olajšali pot po njej,

ako bi drug drugemu **stregli**, ne pa da se **vesele zadreg** svojega bližnjega in mu jih še celo množe.

Taka velika zapreka je pa tudi ta, da svet noče, ali pa recimo **ne more** spoznati resnice, da le **najboljši ljudje** morejo biti dobri učitelji. Ako je resnica, da le pravi učitelj postavi v svojem gojencu trden temelj, na katerega bo ta postavil svojo stavbo — svoje srečno življenje, tedaj je tudi resnica, da noben drug stan ne zahteva tako popolnih, tako **celih mož**, kot jih zahteva učiteljski stan. Toda koliko ljudi je pa tako idealnih, da bi bili za velik trud in še večjo odgovornost — zadovoljni z neprimerno nizko plačo?!

Saj je čisto naravno, da ljudje od samih idealov ne morejo živeti. Primum vivere, dum philosophari! Zato pa marsikak idealist začne praktično misliti, zapusti svoj deal ter se poda — dasi morebiti s krvavim srcem — v stan, ki mu daje vsaj človeško existenco, ter opravlja dolžnosti tega prisiljenega stanu kar mehanično — zaradi ljubega kruha. — To je pa za človeštvo **očitna izguba**. Toda dokler človeštvo živi takorekoč iz roke v usta in se prenalno zaveda svojega vzvišenega stališča v vesoljnem stvarstvu, tako dolgo bo le polagoma bolje.

Namesto, da bi torej učitelje važnosti dela primerno plačali, ter potem tudi lahko izbirali najboljše mladeniče in dekleta za ta stan in jih tudi najbolj skrbno odgojili ter strokovno izobrazili, morajo biti zadovoljni z vsakim, kdor se oglasi. Umevno je, da se sami najboljše ne oglase in potem pa je tudi umevno, da iz različnega materiala niti v najboljši šoli ne morejo delati čudežev.

Iz turšične moke se dela pač dobra polenta in žganci, a nikdar — **potice.**

Vendar se pri nas, hvala Bogu, še dobi dosti idealnih ljudi, ki jim je učiteljski stan nekaj vzvišenega.

Taki so narodu — človeštvu pravi dobrotniki. Narod, ki ima take idealne ljudi, še ni izgubljen. In če se iz veselja do stanu odločijo zanj ne samo posebni talenti, nego tudi manj nadarjeni ljudje, tedaj to še ne pomeni nič slabega. Nadarjeni, idealni mladeniči se bodo hitro učili in skokoma premagovali razne ovire ter kmalu dospeli do boljših pozicij, med tem bodo pa manj nadarjeni, ki imajo pa sicer dobro voljo in pravo veselje do svojega poklica, zvesto pobirali stopinje za njimi in se tudi uveljavili v svojem delokrogu. Saj ni nikjer pribito, da mora vsakdo vse biti in vse znati. Šola ne stoji samo na eni stopnji in se ne dovrši v enem letu.

Celo življenje je **šola** in človek se vedno uči in izpopolnjuje do svoje smrti. In blagor mu, komur se posreči izpopolniti se tako, da doseže vsaj nekaj svojih idealov.

Časih so hoteli učitelje vpreči v pet formuliranih stopenj. Toda take stopnje lanko prestopajo učitelji po svojih možnostih. Na vsaki pa potrebuje šola **celih mož**. Eden bo ostal na prvi, drugi bo dosegel dve, tretji bo že preskočil tri in četrto bo že gledal naprej v šesto- sedmo itd. Da bi se le vsak zavedel dolžnosti, ki jih ima na svoji stopnji, pa bo ves ustroj šole imeniten. Saj se vendar ne more zahtevati, da bi bili vsi učenci in vsi učitelji prirojeno natanko na pet formalnih stopenj, kakor se v resnici teh pet form. stotoviti. Kdor pri pouku zna vjeti in izkoristiti pravi moment, ta je na svojem mestu, ta je pravi mož. Dandanes vedno bolj dozoreva prepričanje, da se od ljudske šole zahteva vse preveč.

Posebno se pa od otrok v ljudskošol. dobi zahteva preveč logičnega mišljenja. Psihologi in sploh poznavatelji otroške duše pravijo, da je ljudskošolska doba **mehanična doba** in da se šole po tej dobi začne razvijati logično mišljenje. Zato so pa prijatelji strogo deklariranih formalnih stopenj s svojo teorijo skoraj že pri kraju ker so zahtevali od ljudskošolske mladine tako zrelega mišljenja, kakor ga normalno nikdar ne more imeti. Ljudska

šola stori čisto dovolj, ako nauči otroke dobro brati, čedno pisati in zanesljivo računati s štirimi temeljnimi operacijami in pa da jih nauči mirno poslušati; ako jim učitelj ob priliki (n. pr. pri čitanju) daje kakaj pojasnila v razvedrilo ali pa razširjenje obzorja. V teh letih je pač mehanično pridobivanje gotovih spretnosti in neprestano ponavljanje — **glavna stvar.**

Tu imajo manj nadarjeni učitelji prav hvaležno polje, ako imajo le toliko talenta, da privadijo svoje gojence raznim formalitetam, ki so pri vsakem pouku skoraj neobhodno potrebne, ter jih dobro uvedejo v prvotne discipline. Bolj nadarjeni se bodo pa izpopolnjevali za višje oddelke ljudske šole ali celo na meščanske in druge strokovne šole ali za deželske kmetijske šole, ki so sicer že danes nujno potrebne, katere bodo pa čisto gotovo prišle prej ali slej na vrsto.

Saj je čisto naravno, da kdor si more prislužiti na zelje še reberca, ta ne bo jedel samega zelja. In zato je tudi naravno, da kdor se more kaj bolj izobraziti in podkovati, ta ne bo ostal preprosta abecemašina.

Zato pa mi učitelji vkljub vsi današnji tugi ne smemo obupavati in rok križem držati, nego z resno pripravo in vestnim delom pripravljati boljše čase sebi in narodu.

Mi smo samo navadne mašine, **mi smo pionirji vzvišenih idej in vzvišenih ciljev.** Tega ne smemo nikdar izpustiti izpred oči. Delo za občo blaginjo nam mora biti sveto — nam mora biti — **najlepša zabava.**

saj možko dejanje krepčuje moža, a pokoj mu zdrave moči pokonča.

Obupavati pa te ne smemo in tudi ne moremo že zaradi tega ne, ker vsakdo lahko vidi, da se že svita med ljudmi, da se ljudje že precej zavedajo važnosti dobre izreje in resnega pouka. Saj že debatirajo po družtvih in časnikih o vzgoji, o šoli. Onim je splošne šole preveč, drugim zopet premalo itd. Vendar je pa to debatanje živ dokaz, da ljudje čutijo potrebo dobre šole, le na jasnem še niso, kako bi se vse to doseglo. Že zdaj so pa nekateri ljudje tako dalekovidni ali pa vsaj samoljubni, da prav dobro plačajo ali celo preplačajo zanesljive odgojitelje svojih otrok, ker se ali resnično zavedajo dolžnosti, ki jih imajo do svojega zaroda, ali si pa vsaj hočejo zagotoviti zadovoljno življenje v krogu svojih dobro izrejenih otrok.

Kolikor več pa ima narod tako zavednih družin, toliko lepša prihodnost se mu svita in toliko prej pride do svojega cilja; do lepega idealnega življenja. — Saj uči vsakdanja izkušnja, da se le skrbno odgojeni in dobro poučeni ljudje zamorejo na poti skozi življenje obračati tako, da se ne zadevajo prevečkrat ob trnje in ne sedajo v koprive.

Siabo izrejeni in površno poučen se pa zaletavajo iz trnja v koprive in iz kopriv zopet v trnje, ter končno vsi obupani omagajo dostikrat skrajno osramočeni in zapuščeni — ter padejo v prezgodnji grob ne ob tistem sožalju — **nego veselju** svojih sodobnikov. (Konec.)

I. P. CVETAN:

Iz prijateljskih pisem.

I.

Log, 3. vinotoka 19..

Pred dvema tednoma sem dospel semkaj, danes imam že vse urejeno. Ena soba mi zadostuje. Hrano imam v gostilnici nasproti šole.

Zameril mi menda ne boš, da Ti nisem precej pisal, ko sem prišel sem, ker sem imel toliko dela, da res nisem mogel. Toda danes si takorekoč ukradem čas, da Ti pišem. — Tukaj mi je bilo v začetku grozno dolgčas. Sam nisem vedel, kam bi se dejal. Drugič je pa bilo tudi dela čez glavo. Sedaj sem se malo privadil. Toda življenja ni prav nobenega. Veruj mi, da se čutim ob večerih tako za-

puščenega, da bi se najrajši kam skrill in zjokal. Pa saj ne trpim sam, imam na stotine tovarišev, ki občutijo isto, kar jaz. Imam vsaj to srečo, da sem ob veliki cesti, da vidim vsaj ljudi. Najrajši bi poletel doli v belo Ljubljano, kjer sem užil toliko srečnih in zadovoljnih ur...

Boga hvali, da si še študent; povem Ti, da ne boš več tako srečen, kakor si sedaj. Ko stopiš zadnjič čez šolski prag, takrat Te tudi zapusti srečna brezskrbnost, začne se za Te pusto, prozaično življenje. Slušaj me in pripravljaj se že sedaj za prihodnost, da jo boš toliko lažje nastopil in prebolel!

Ko sem čital, da se začne gledališka sezona, sem bil ves iz sebe. Zamislil sem se v dijaška leta, ko sem slednji večer slonel ob onem stebri in se naslajal ob poskočnih in tudi žalostnih glasovih...

Zaman je stok, zaman je jok...

Danes Ti ne morem več pisati. Drugič pišem več, ko se potolažim.

S presrčnem pozdravom ves

Tvoj

Ratko.

II.

Log, 18. vinotoka 19..

Pisal si mi, kaj ob prostih urah delam? Odgovor: veliko. Čez glavo sem obložen z delom. Zato mi moraš tudi oprostiti, da se Ti tako malokrat oglašim. No, hvala Bogu, sedaj sem že bolj prost, kakor sem bil prve tedne; vse uradne spise sem si namreč zdaj uredil. Pripravim si vsaki dan snovi za šolo, spišem svoj dnevnik, ob tednu tednik, tupa-tam poročam kaj na okrajni šolski svet, potem sem prost. Pa kaj rečem — prost. Sem si pa nabavil toliko knjig za študij, da si ulovim komaj kako urico prostega časa. Vsak dan igram po eno ali dve uri klavir, učim se laščine, čitam poezije, Valvazorja in pa razne metodike, po katerih se ravnam pri pouku.

Časih mi postane tako otožno, da bi kar ušel od tu. Marsikateri večer gledam v duhu gledališke scene, poslušam poskočne valčke ali pa tihe melanholične akorde... Pri tem zasanjam. Iz sanj me zbudi mogočna burja, ki je v sedanjem času pri nas na dnevnem redu. — Trpim, toda prenašam bolesti mirno. Saj upam, da mi zasije lepše sonce v lepši bodočnosti... Kar se tiče šole, mi gre prav dobro od rok. Otroke v I. oddelku sem že navadil i, u, n, 1, 2 do 5. Kaj, to je napredek! Veruj mi, da stopim z nekakim spoštovanjem pred svojo čredico. Saj so vsi ti malčki izročeni meni v milost in nemilost. Rečem Ti, da smrtno greši nad milim narodom oni vzgojitelj, ki pusti otroke brez pouka in se ne briga zanj. A jaz se bojim tega greha na svoji vesti in zato delam preveč. Zabave nimam skoro nič.

O vseh Svetih grem v Trst — torej ni nič z obiskom. Dragi Ivan, ne zameri, da sem Te prej vabil, sedaj pa grem drugam. Prosim, pridi, kadar boš imel pristo in Ti je drago. Svetoval bi Ti, da prideš spomladi. Tu mora biti krasno spomladi.

Tudi sedaj je tako bujna narava, da moraš dobiti veselje do življenja in ljubezen do prirode.

Prosim Te, sporoči mi kmalu kaj iz bele Ljubljane. Ne morem je pozabiti in je ne bom nikdar.

Sporoči mi, kako živiš!

Prijateljski pozdrav!

Ratko.

III.

Log, 25. vinotoka 19..

Danes čisto kratko pismo. Kar si mi zadnjič pisal in kar me v pismu izprašuješ, Ti odgovorim prihodnjič, ko bom bolj razpoložen za to...

Zunaj je jesen. Listje rumeni, pada z dreves, kmet pospravlja s polja, postaja mrzlo... ne morem več pisati. Zakaj vsako jesen se spomnim na svoja otročja leta, ko sem doma krave pasel in koruzo pekel... Srečni, brezskrbni čas! Pri misli na ta čas mi postane tako tožno pri srcu, da... Dovolj...

Prijateljski pozdrav!

Ratko.

IV.

Log, 26. vinotoka 19..

Jesenska hladna noč. —

Okno imam odprto in zrem ven. Mrzel vetrič mi udarja zdajpazdaj na lice, a se ne zmenim za to. Zrem v noč, sanjam zopet... Spominjam se na tiste večere, ko sva v Ljubljani skupaj gledala ven v noč, v mesto, razsvetljeno z elektriko. Tukaj gledam na vas, ki je pa temna, nobene luči nikjer. Utrujeno ljudstvo spi. A jaz? Tu pri oknu stojim... Zaprem okno... Sentimentalne misli mi rojijo po glavi... V roke vzamem gosli in zapojem zraven: Luna sije.. Tako sem sam, sam, zmerom sam...

Bodi pozdravljen!

Tvoj

Ratko.

V.

Log, 12. grudna 19..

Dragi Ivan!

Kakor človek, ki mu je umrla draga mati, prej že ljubi oče, kakor človek, ki nima ljubljenih bratov in sester, kakor človek, ki ga nočejo sorodniki, ki je brez prijateljev in tovarišev, tak sem jaz. Imam še, hvala Bogu, očeta in mater, brate in sestre, sorodnike, tudi prijatelje imam, drgi Ivan, pa vseeno se čutim tako nesrečnega, kakor človek, ki je brez vsega zgoraj omenjenega... Naj Ti povem, kako sem postal nesrečen. Ko sem prišel iz Trsta, sem živel v groznem dušnem obupu.

Imam, kakor Ti je znano, v Trstu prijatelja, ki pa je nesrečen. Da, naravnost obupno je njegovo duševno stanje. Pa tudi jaz sem kolikortoliko istih misli, in prijatelj mi je zbudil ono duševno spanje, izpregledal sem, a postal sem tudi z istim trenutkom nesrečen, ah, tako nesrečen, da sem obupal sam nad seboj. Sicer se je zdaj že oni duševni boj polegel, toda vkljub temu ne dobim popolnega miru...

Ah, tudi jaz sem bil nekoč srečen, žal, da le za malo časa. Pa ta mali čas svoje sreče sem moral drago plačati z groznimi bolestinami... Pa izgnilo je vse — tudi bolesti. In danes, ko gledam na kupu razvalin nekdanje trenutke svoje sreče, si mislim, kako to, da sem mogel biti tako nesposoben in upati na stalno srečo, jaz, ubogi zemljan, ko me vendar preganja kruta usoda od prvega trenutka mojega življenja. Postal sem v tem oziru neobčutna klada...

Podplat je koža čezinčez postala, ne vstraši več je trnjevka bodeča.

Kar se tiče mojega zdravja, Ti povem, da nisem popolnoma zdrav. Bil sem pri zdravniku, ki je konštiral, da imam srčno napako.

Ohrani Bog Te v cvetju!

Tvoj

Ratko.

VI.

Log, 24. svečna 19..

Dragi Ivan!

Z bolno dušo, s težkim srcem Ti pišem danes pismo, polno bridkosti... Bolan sem jako. Upal sem, da ozdravim, ali da bo vsaj bolje, toda up me je varal. Zdaj mi je čedalje slabše. Zdaj, ko Ti pišem, ležim v postelji, ki je poleg nje postavljena miza; na kateri pišem, na postelji sedé. Zdravnik mi je prepovedal vsako najmanjše delo, toda ne morem si kaj, da Ti ne bi pisal. Morda bi bilo bolje, da bi za danes opustil pisanje, pa ne morem, srce mi pravi, da Te moram še enkrat obvestiti s pismom...

Zdravnik je ravnokar odšel.

Sestra, ki mi streže, je šla malo ven in me pustila samega, da Ti laže nemoteno pišem...

Zunaj so lepi dnevi. Sneg se že taja, solnce sije v mojo sobo. Solčni žarki se igrajo v umivalniku. Kako lep dan je zunaj! Kako prijetno bi bilo sedaj se izprehajati zunaj! A jaz? Bolan...

Zaželel bi, da bi bil ptič. Zletel bi v zrak, v gozd, ki se že probuja k življenju. Hoče se mi, da bi bil zdrav, čvrst...

Toliko idealov sem imel, pa bom moral umreti. Kaj, umreti? Izgovoril sem be-

sedo: umreti. Umreti mora mlado bitje. Morda še ozdravim. A ni upanja, zakaj preslab sem...

Srečen si, dragi Ivan! Zdaj se že lahko menim o smrti... Spominjaj se me, Ivan, ne pozabi me... Slabo mi postaja, zato končam pismo...

Bojim se, da Te jako vznemiri to pismo, ki je morda zadnje...

Bodi pozdravljen!

Ratko.

Res to pismo je bilo zadnje. Dobil sem obvestilo, da je umrl moj najljubši prijatelj Ratko, ki mi ostane vedno v spominu!

Srednješolski vestnik.

** Novo gimnazijsko poslopje za slovensko, italijansko in nemško gimnazijo v Gorici bodo gradili na nekdanjem Formentinjevem zemljišču nasproti mestnemu vrtu. Kupna predpogodba med sedanjim lastnikom grofom Coroninijem in državnim erarjem je že podpisana. Z zgradbo začno prihodnjo jesen ali najkasneje prihodnje leto. Obstoječo Formentinjevo palačo bodo rabili že od prihodnjega šolskega leta naprej za šolske namene.

Književnost in umetnost

Slovenske narodne pesmi za citre in petje. Priredil in izdal Iv. Kiferle v Ljubljani. Izšli so prvi trije zvezki. Dobivajo se po 2 K v knjigarnah in pri izdajatelju v Ljubljani, Dolenjska cesta 21. Izdajatelj pošilja proti povzetju. Kdor pa mu pošlje denar naprej (kar je najceneje) dobi zvezke poštnine prosto.

Pesmi so tako urejene, da jih sme peti tudi nedorasla mladina. Izdajatelj prosi kolege-učitelje zlasti na deželi, da bi cenjenim citrarjem priporočali to zbirko in s tem razširjali lepe slovenske narodne pesmi.

„Popotnik“ objavlja v 3. svoji številki to-le vsebino: Pav. Flerer: Moralno-pedagoški poizkusi in uspehi. Drag. Humek: Umetniški vzgoji. V. Pulko: Plavanje. Jan. Koprivnik: Metači in brizgarji med živalmi. Dr. Iv. Lah: Uvod v jožefinsko šolstvo. Miro Šijanec: Iz šolskih zakonov v Švici. Glöse. Književno poročilo: Novosti. Razgled. Časopisni vpogled. Pedagoški paberki. Šolske in učiteljske vesti. Razne vesti. Mala poročila.

„Zvonček“ objavlja v 3. svoji številki to-le vsebino: Fran Žgur: Zarje rumene... Pesem. Sušec. Vinjeta. Marica Bartol-Nadliškova: Vladkov vrbček. Povest. Fran Žgur: Vitez. Pesem. Potokarjevi otroci. Podoba. Cvetko Gorjančev. Pomladna. Pesem. Andrej Rapč: Umrl je. Povest. Cvetko Gorjančev: Molitev. Pesem. Jos. Vandot: Desetnica. Planinska pripovedka. Ludovik Černež: Dr. Pavel Turner. Življenjepisna črtica s podobo. Kužek se uč branja. Podoba. Fran Košir: O dveh bratih. Narodna pripovedka iz Dravinjske doline. K. Andrejev: Bajki starega hrasta. Cvetko Gorjančev: Voznikova pesem. Cvetko Gorjančev: Pesem o sreči. Ivo Trošt: Muca Sladkosneda. Povest. Fran Žgur: Kdo je zlate volje? Povest. Pouk in zabava: Fr. Rojec: Zastavica v podobah. — Rešitev in rešilci. — Godci. — Berač Tomaž. — Kotiček gospoda Doropoljskega. Kotičkove risbe.

Kranjske vesti.

—r— „MI nimamo nič besede!“ Tako je zagovarjal dični zastopnik učiteljstva, poslanec Ravnikar, pri zborovanju „Učiteljske protialkoholne zveze“ svoje stališče. Po našem mnenju to sploh ni spadalo k zborovanju in bi moral predsednik sam prekiniti poslanca Ravnikarja, pa ker je že Ravnikar in predsednik Slapšak o tem govoril, zato pišemo tudi mi. To je tudi vzrok, da prinašamo to zadevo izven poročila, ker bi se nam sicer očitalo, da v poročilu nismo objektivni.

R a v n i k a r: Nama z Jakličem se očita, da sva kriva temu, da se ne zviša učiteljem plač in se še ni izplačalo 25% doklade. Midva sploh nimava nobenega vpliva. Kaj, če se midva zavzemava za dobro stvar, ko pa naš klub ne upošteva in se nasprotno sklene. — S l a p š a k: Saj to morata pa ravno doseči, da pridobita klub zase in da bo vaša beseda merodajna pri šolskih in stanovskih vprašanjih. Sicer pa ne maram poslancu Ravnikarju dati nobenih lekcij. — Brez komentarja! — Sicer pa bodi povedano jasno, da se je govorilo vseskozi tako, kakor bi bila „Učit. protialkoholna zveza“ kaka filijalka Slomškove Zveze“. Mi smo vzeli ton zborovanja na znanje in bomo tudi mogoče kmalu razkrinkali zamorca!

—r— Blamaža Slomškove Zveze pri „Vdovskem učit. društvu“. Ker smo lansko leto po občnem zboru docela razkrinkali Štrukljevo gardo in nje hudobije ter nesramnosti, se letos Slomškarij sploh niso upali priti k občnemu zboru „Vdovskega

učit. društva“. Poslali so le par svojih zastopnikov in med njimi dičnega nadučitelja iz St. Vida pri Ljubljani — Bajca. Ko se je prišlo k odobrenju računa, je edini Bajc glasoval proti odobrenju računa. Hotel je najbrže oponašati Ravnikarja in Štruklja iz lanskega leta. Na vprašanje, kje je vzrok temu nezaupanju, pravi Bajc, da je prejel samo vabilo, računa pa sploh ne. Šele odborniki so mu nato pojasnili, da je to nemogoče, ker je vabilo tiskano na eni strani lista in račun na drugi strani istega lista. Bajc je debelo pogledal. Tableau!

Štajerske vesti.

—š— Ubegli kaplan. Kaplan Mihael Golob v Novi cerkvi pri Celju je oklofotal in osuval na neki plesni veselici godca Kranjca, ker ni godel, kot so želeli cestiti gospod. Kaplan je zdaj v preiskavi zaradi hudodelstva javnega nasilstva in prestopka lahke telesne poškodbe. Golobu pa ne diši sodni ričet, jo je pa pobrisal neznanu kam. Pravijo, da je šel delat pokoro v neki samostan, kjer so pribežališča za take in enake ljudi.

—š— Odbor društva „Selbsthilfe der Lehrerschaft Steiermarks“ naznanja svojim članom: Karel Stark, nadučitelj v pokoju v Gradcu, je dne 26. marca t. l. umrl (99. smrtni slučaj, 1. v tem letu). Glasom § 3. a društvenih pravil je treba tekom enega meseca plačati posmrtni donesek 2 K.

—š— Iz mariborskega učiteljskega. Pišejo nam: Gotovo še slovenska javnost ne pozna človeka, ki se je zaklel, da iztrebi iz tukajšnjega moškega učiteljskega Slovence. Ta gospod je dr. Fritz Novotny. Da doseže svoje velikansko kulturno delo, se poslužuje raznih sredstev. V prvi vrsti je omeniti njegovo do skrajnosti nepravilno ravnanje proti svojim slovenskim gojencem. Posebno Slovenci četrtega letnika občutijo vso silo tega zagriženega zatiralca. To so pokazala tudi izpričevala prvega tečaja letošnjega šolskega leta. Toda Slovenci so pač narod, vaje hlapčevanja, brez samozavesti; poljubujemo bič, ki nas tepe, upogibamo koleno pred vsakim tujcem. — Kako krivično in strankarsko je njegovo delovanje, bo najbolj razvidno, ako se navede nekaj — samo par — konkretnih slučajev. Dr. Novotny poučuje v 4. letniku zgodovino, zemljepis in nemščino. Razume se, da je napram Slovincem v vseh treh predmetih enako — nepravilčen. Neki Nemeč je bil vprašan v I. tečaju iz zgodovine. Ker po dolgem mrcvarenju le ni mogel dobiti profesor zadostnega odgovora, je poslal kandidata v klop. Kmalu na to je bil vprašan v drugo, in sicer ravno isto snov, pa zopet ni odgovoril. Vse je pričakovalo, da bo gojenec v konferenci grajan. Pa drugi so obračali, prof. Novotny pa je obrnil. Isti učenc ne bil niti imenovan pri konferenci, kaj še grajan. — Še en slučaj: Drug Nemeč je bil izprašan nekoč iz zemljepisja. Siromak ni vedel, kje je Burkundsko, Belgija, niti ni vedel glavnega mesta Švedske. Čakali so nevihte; a čuj-te in strmite, kako je pravičen g. profesor! Dotičnemu kandidatu reče: »Nehmen Sie Platz; aber ins Zeugnis kann ich Ihnen kein »Befriedigend« geben.« Škoda, da ima dotični profesor samo dvoje oči. »dass er nicht mehrere Augen zudrücken kann,« kadar bi moral postopati stvarno napram nemškim gojencem. — Poglejmo si pa sedaj drugo stran njegove objektivnosti! Nekoč je izpraševal Slovence iz geografije. Odgovoril mu je vse. Ker je videl, da mu v avstrijskem zemljepisju ne pride do živega, je šel nekoliko izven črnorumenih mej. Gojenec je imel smolo, da se ni mogel spomniti, kje leži mesto Ulm. To je bilo pa že preveč za nežni nemški želo-dec dr. Novotnega. Prihodnja konferenca je prinesla kandidatu iz zemljepisja petico. — Drugič izkuša nekega učenca iz nemščine. Znal je dobro. Domačo nalogo pa je napisal na — 4. « Profesor je izračunal, da je za Slovence »5« in ga grajal pri konferenci. Sploh ima menda samo en Slovenec v izpričevalu I. razreda iz nemščine hvalno, vendar se lahko smelo trdi, da znajo Slovenci povprečno več nemščine kot Nemci. Posebno močno tudi ugaja temu gospodu, če nanese prilika, da žali Slovence in posebe Slovence. Ko mu je nekoč neki gojenec imenoval Ruse kot eden izmed avstrijskih narodov, je odvrnil z zlobnim nasmehom: »Die Russen sind gottlob noch nicht in Oesterreich.« Upam, da zadostujejo te vrstice, da zve slovenska javnost vsaj nekaj malega o tem razširjevalcu nemške kulture. In tak profesor naj vzgojuje bodoče učitelje, ki naj bi vcepjali v mlada srca ljubezen do bližnjega! On ne vzgojuje, temveč zastruplja s svojim krivičnim in pristranskim postopanjem srca mladine in jim seje v srca kal narodne nestrpnosti.

—š— Iz Maribora objavlja glasilo nemškega društva »Svobodne šole« sledeče poročilo: Mariborski mestni šolski svet hoče prisiliti očeta Franca Kaisersbergerja, da pošlje svojega otroka proti

svoji volji in prepričanju k znanim verskim vajam. Oče se je pritožil na deželni šolski svet štajerski, ki bo imel sedaj priliko dokazati, da ne gospodarijo klerikalci v korporacijah s svobodomiselnimi večino... Oni, ki poznajo naš »svobodomiselnih« štajerski deželni šolski svet, bodo rekli: Ljubi Kaisersberger je prišel iz dežja pod kap! V Avstriji smo se že navadili tega, da državni osnovni zakoni nič ne veljajo!

Goriške vesti.

—g— V ljudski šoli v Gor. Logu na Bovškem uvedejo s šolskim letom 1912/13 poučevanje nemščine kot prostega predmeta za II. oddelek po 3 ure na teden. Tako je dovolil deželni šolski svet v svoji zadnji seji.

—g— Za ljudske šole ni denarja. V zadnji seji dež. šolskega sveta je bilo odpravljeno peto mesto učitelja na mešani ljudski šoli v Komnu; odpravljenje utemeljujejo tudi s slabim stanjem okrajnega šolskega zaloga. — Obenem se je odbila prošnja iz Ivanigrada pri Komnu za lastno ljudsko šolo, češ, da ni utemeljena v zakonu. — Ljudstvo hoče šol, ali težkoč in ovir proti šoli je vse polno na vseh koncih in krajih.

Istrske vesti.

—i— Stoletnica škofa J. Dobrila. Dne 16. aprila se letos završuje 100 let, odkar se je rodil blagopokojni škof Juraj Dobrila. Ob tej priliki je izdala knjigarna I. Novaka sliko njegove rojstne hiše, male neznane kočice v vasi Ježenje pri Pazinu. Nakup te slike, originalni bakropis slovenskega slikarja S. Santla priporočamo ne le, ker je med slovenskimi slikarji le pičlo število onih, ki se bavijo z grafično umetnostjo te vrste, posebno pa zato, ker je del čistega dobička namenjen družbi sv. Cirila in Metoda za Istro. Slika je natisnjena v omejenem številu eksemplarjev ter stane le K 3, z okvirjem pa K 4.50. Naroča se pri knjigarni I. Novak v Pazinu (Istra).

—i— Novo društvo. Namestništvo je vzelo na znanje ustanovitev pevskega in bralnega društva »Domobran« v Manzanu na Pomurnjanski.

Tržaške vesti.

—t— Tržaško učiteljsko društvo je na slednjem zborovanju sklenilo povišati članarino na letnih 10 kron, kakor je »Učiteljski Tov.« svoječasno že poročal. K temu poročilu (želel bi, da bi bilo poročilo letnega zborovanja Trž. učit. društva, ki pač zastopa celo pokrajino, ter izraža težnje slovenskega učiteljstva na naši najvažnejši postojanki, nekoliko obširnejše in točnejše) moramo dodati še par pojasnil. Dlje časa je društvo pogrešalo primernih društvenih prostorov. Številni sestanki, razna predavanja, goste seje raznih odsekov so jasno pokazali, da nam društvena sobica ne zadostuje, če se nečemo potikati pod raznimi, sicer gostoljubnimi, a vendar tujimi strehami. Danes tukaj, jutri tam, to je moralno društvenikom slednjič postati nadežno, in slednjič — brez gmotnih žrtev tudi to ni bilo. Ustvariti društvu domače ognjišče, krog katerega bi se v resnih in veselih časih zbirali društveniki, to nalogo si je stavil načelnik našega socialnega odseka, dr. Iv. Merhar. Z dosledno vztrajnostjo je zasledoval svoj načrt, ki je pričetkoma našel protivnikov ravno toliko, da je njegov tozadevni predlog lani propadel. Ali čas je odstranil tudi slednje pomisleke, in danes lahko rečemo, da je ideja splošno zmagovala. Seveda brez gmotnih žrtev se ne uresniči nobena, še tako dobra misel. In zato jih je bilo tudi tu treba. Zvišala se je članarina, ki se bo pobirala v mesečnih obrokih, ali te žrtve nam ne bo žal, če se bomo polno posluževali udobnosti, ki nam jih bodo nudili lastni društveni prostori. V teh prostorih naj se razvije pravo društveno in družabno življenje, v teh prostorih naj se rodi prava tovariška sporazumnost. Če se to zgodi bodo izpolnjene intencije ustvaritelja te ideje, dr. I. Merharja, ideje, ki bo v poznejših let rodila mogoče še marsikateri sad v moralni in materialni prospeh trž. učiteljstva. Za sedaj nam je namen, da se bomo pri tem bližje spoznali, saj räs je preko 110 udov, da si bomo ustanovili lastno čitalnico, ki bo res v prid svojim članom in v ravnovesju s stroški, ki jih ima društvo z naročanjem številnih časopisov ter knjig. Slovenski denarni zavodi so nas že dosedaj radi podpirali, tem rajši nas bodo v bodoče, opazivši naš napredek. Kdor še dvomi o koristi in uspehu najnovejšega koraka Trž. učit. društva, temu kličemo: Na kmalo in — čisto snidenje v društvenih prostorih že letos v jeseni! F. Pl.

—t— Zveza šoli odrasle ital. mladine v Trstu se snuje po prizadevanju trž. ital. učit. društva. Ideja ima kakor svojega